

OM DE ÆLDSTE UDGAVER AF LUDVIG HOLBERGS »PEDER PAARS» 59

to Exemplarer, ser man, at det ene Exemplar af 1ste Bog er et andet Tryk end det andet Exemplar — de kan altsaa ikke begge være Originaler, ikke desmindre har de begge i Luxdorps Katalog Antegnelsen »ægte Udgave». »Traditionen» beror da aabenbart paa et ikke altfor omhyggeligt Skøn af Luxdorph, men dette blev raadende i den under hans Medvirken 1772 fremkomne berømmelige Kvartudgave, om hvilken Bruun med fuld Ret siger, at den gør Epoke i hele Holberg-Litteraturen, og dens Autoritet var saa stor, at dens Syn paa Sagen uden videre blev godtaget af Molbech-Boye 1823 og Liebenberg 1855. Og saaledes blev det en »Tradition».

Det bør altsaa ikke være denne, som betinger Bestemmelsen af Originaltrykket for 1ste Bogs Vedkommende. Mere vejer det, at det Tryk, som stadig (ogsaa af Bruun) har været antaget derfor, er det samme Tryk, som Grev Chr. Rantzau den 22. Febr. 1720 sendte Rektor Chr. Falster i Ribe med Ønsket om, at »dend for HE^r Rector maa have Gratiam Novitatis», men afgørende synes det at maatte være, at der Side 21 Linje 21—22 i dette Tryk staar

Hand raabte overlydt: Det vijt en Engel var/

Som i Beflyttelse os alle taget for.

medens alle de andre Tryk i Stedet for for har det eneste mulige har. Ti en Fejl for for har kan kun tænkes opstaaet ved tankeløs Fejllæsning af et Manuskript, hvor et gotisk skrevet ha kan forvexles med et gotisk skrevet fo, men den kan ikke tænkes fremkommet af et trykt har, der rimer paa forudgaaende var — altsaa maa for være det primære og det Tryk, der ene har det, Originalen.

II.

Der er i det foregaaende i Argumentationen intet Hensyn taget til de forskellige Tryks typografiske Udstyr; baade Typer, Friser, Røskener og Cul de Lampe'r gaar nemlig igen hos saa godt som hver eneste af Datidens Københavnske Bogtrykkere, og der kan saaledes ikke sluttet noget ud derfra. Det kan altsaa heller ikke føre paa Sporet efter de for alle de gamle Tryks Vedkommende unavngivne Bogtrykkere; for om muligt at finde dem maa man gaa andre Veje.

Medens det af Bruun er vist, at det er Datidens driftigste Bogtrykker Joachim Wielandt, som har trykt det 2det Eftertryk, kan den Antagelse, som vistnok Werlauff først har fremsat (Antegnelser til Holbergs Lystspil I, 1838, S. 312) og som Bruun gentager efter ham, at det skulde være den ved Holbergs satiriske Dedikation til Komediernes 3dje Tome